

การศึกษาเปรียบเทียบประกาศของสถาบันอุดมศึกษาและ
ข้อเสนอแนะในการสนับสนุนเรื่องเสรีภาพทางวิชาการ

จัดทำโดย

นายพรรค ธารดำรงค์

๖๗๑๒๒๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร
“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเรื่องเสรีภาพทางวิชาการและเปรียบเทียบประกาศของสถาบันอุดมศึกษาในประเด็นนี้ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นอย่างอิสระ เสรีภาพทางวิชาการยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการโดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก

การศึกษาเปรียบเทียบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประกาศและนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการของนักวิจัย นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือเสริมสร้างเสรีภาพดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

รายงานนี้ยังได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการสนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการในระดับสถาบันอุดมศึกษา เช่น การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อการอภิปรายและวิพากษ์วิจารณ์ทางวิชาการ การส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาความรู้ที่ไม่ถูกจำกัดด้วยอำนาจทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ และการสนับสนุนสิทธิเสรีภาพของนักวิจัยในการเผยแพร่ผลงานของตนได้อย่างเสรี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนานโยบายและการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาในด้านเสรีภาพทางวิชาการ และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการศึกษา ระดับอุดมศึกษาให้ก้าวหน้าและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

สารบัญ

เสรีภาพทางวิชาการ	๔
เสรีภาพทางวิชาการในประเทศสหรัฐอเมริกา	๕
สาระสำคัญของเสรีภาพทางวิชาการ	๗
ความสำคัญของเสรีภาพทางวิชาการ	๘
เสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทย	๙
หลักเสรีภาพทางวิชาการ	๑๐
หลักความเป็นอิสระ	๑๑
หลักความเสมอภาค	๑๓
การตอบรับของสถาบันการศึกษา	๑๔
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๒๒
แหล่งอ้างอิง	๒๔

การศึกษาเปรียบเทียบประกาศของสถาบันอุดมศึกษาและข้อเสนอแนะในการสนับสนุนเรื่องเสรีภาพทางวิชาการ

เสรีภาพทางวิชาการ

เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) คือหลักการที่ให้อิสระแก่นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้า วิจัย การเรียนการสอน และการแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงหรือการกดดันจากภายนอก เช่น จากภาครัฐ องค์กร หรือบุคคลที่มีอำนาจ การมีเสรีภาพทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย การสร้างนวัตกรรม และการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ แนวคิดของเสรีภาพทางวิชาการได้วิวัฒนาการมาหลายศตวรรษ สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการยอมรับในบทบาทที่สำคัญของการศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความก้าวหน้าของสังคม โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อที่ว่าแสวงหาความจริงนั้น ต้องการสภาพแวดล้อมที่สามารถคิด สำรวจ ทำทนาย และถกเถียงได้อย่างอิสระ

ความเข้าใจในเสรีภาพทางวิชาการสมัยใหม่มีรากฐานมาจากมหาวิทยาลัยในยุโรปยุคกลาง ที่นักวิชาการต้องการการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ทางการเมืองและศาสนาเพื่อแสวงหาความรู้อย่างอิสระ แนวคิดนี้ได้รับความสำคัญในยุคการรู้แจ้ง เมื่อผู้นำทางความคิดส่งเสริมความเป็นอิสระของสถาบันวิชาการจากการควบคุมของรัฐ

เสรีภาพทางวิชาการในประเทศสหรัฐอเมริกา

เสรีภาพทางวิชาการได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐ ผ่านคำประกาศสำคัญเช่น "Declaration of Principles on Academic Freedom and Tenure" ของ AAUP ในปี ๑๙๑๕ และอีก ๒๕ ปีต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ "๑๙๔๐ Statement of Principles on Academic Freedom and Tenure" เอกสารเหล่านี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิของนักวิชาการใน ๔-๕ ด้านได้แก่ (๑) เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) (๒) การมีตำแหน่งถาวร (Tenure) (๓) ความรับผิดชอบของนักวิชาการ (Responsibilities of Academics) (๔) ความเป็นอิสระของสถาบันการศึกษา (Institutional Independence) (๕) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Speech and Expression) ซึ่งได้แสดงรายละเอียดในตารางด้านล่าง

สาระสำคัญของ "๑๙๑๕ Declaration of Principles on Academic Freedom and Tenure":	สาระสำคัญของ "๑๙๔๐ Statement of Principles on Academic Freedom and Tenure":
เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom): เสรีภาพในการสอน (Freedom in Teaching): อาจารย์มีสิทธิในการสอนและถ่ายทอดความรู้ตามความเชี่ยวชาญของตนเองโดยไม่ต้องกลัวการถูกกลั่นแกล้งหรือ	เสรีภาพในการสอน (Freedom in Teaching): อาจารย์มีสิทธิในการสอนเนื้อหาวิชาตามความเชี่ยวชาญและความรู้ที่แท้จริงของตนเองโดยไม่ต้องกลัวการถูกกลั่นแกล้งหรือคุกคาม ซึ่งรวมถึงการพูดถึงประเด็นที่อาจเป็นที่ถกเถียงหรือมีความขัดแย้ง

<p>การแทรกแซงจากภายนอก</p> <p>เสรีภาพในการวิจัย (Freedom in Research): นักวิจัยมีอิสระในการเลือกหัวข้อวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัยตามความเห็นชอบของตนเอง โดยไม่ต้องกลัวการถูกแทรกแซงหรือการจำกัดจากผู้มีอำนาจ</p>	<p>เสรีภาพในการวิจัย (Freedom in Research): นักวิจัยมีอิสระในการเลือกหัวข้อวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัยตามความเห็นชอบของตนเอง โดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก การวิจัยควรมุ่งเน้นการค้นหาความจริงและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ</p>
<p>การมีตำแหน่งถาวร (Tenure):</p> <p>การปกป้องเสรีภาพทางวิชาการ (Protection of Academic Freedom): ระบบการมีตำแหน่งถาวร (tenure) เป็นการประกันความมั่นคงในการทำงานของอาจารย์และนักวิจัย โดยช่วยปกป้องพวกเขาจากการถูกไล่ออกเนื่องจากความคิดเห็นหรือการวิจัยที่อาจไม่เป็นที่ยอมรับ</p> <p>การประเมินคุณภาพและผลงาน (Evaluation of Quality and Performance): การมีตำแหน่งถาวรควรมีการประเมินคุณภาพและผลงานทางวิชาการอย่างเข้มงวด เพื่อให้มั่นใจว่าอาจารย์และนักวิจัยที่ได้รับตำแหน่งถาวรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีผลงานที่มีคุณภาพ</p>	<p>การประกันความมั่นคงในการทำงาน (Tenure): ระบบการมีตำแหน่งถาวร (tenure) เป็นการประกันความมั่นคงในการทำงานของอาจารย์และนักวิจัย ซึ่งช่วยปกป้องเสรีภาพทางวิชาการและลดความเสี่ยงจากการถูกไล่ออกทางการเมืองหรือทางวัฒนธรรม การมี tenure ยังช่วยให้สามารถทำงานวิจัยและสอนได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ</p>
<p>ความรับผิดชอบของนักวิชาการ (Responsibilities of Academics):</p> <p>ความรับผิดชอบต่อการสอนและการวิจัย (Responsibilities in Teaching and Research): แม้ว่าจะมีเสรีภาพทางวิชาการ แต่นักวิชาการต้องปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อการสอนและการวิจัยของตนเอง</p> <p>ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibilities to Society): นักวิชาการมีหน้าที่ในการใช้ความรู้และความเชี่ยวชาญของตนในการบริการสังคมและการพัฒนาสังคม</p>	<p>ความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพ (Professional Responsibilities): แม้ว่าจะมีเสรีภาพทางวิชาการ แต่อาจารย์และนักวิจัยควรปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อการสอนและการวิจัย และไม่ใช่เสรีภาพนี้ในทางที่ไม่เหมาะสม การทำงานควรมีความซื่อสัตย์และมีมาตรฐานสูง</p>
<p>ความเป็นอิสระของสถาบันการศึกษา (Institutional Independence):</p> <p>การปกครองตนเองของสถาบันการศึกษา (Self-Governance of Academic Institutions): สถาบันการศึกษาควรมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการตัดสินใจทางวิชาการ โดยไม่ต้องกลัวการ</p>	<p>เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Speech and Expression): อาจารย์และนักวิจัยมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การแสดงความคิดเห็นเหล่านี้ไม่ควรถูกจำกัดหรือลงโทษ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการแสวงหาความรู้และการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย</p>

<p>แทรกแซงจากรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจภายนอก</p> <p>การกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ (Setting Academic Standards): สถาบันการศึกษาควรมีกระบวนการที่ชัดเจนและเป็นธรรมในการกำหนดมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อรักษาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของการศึกษาและการวิจัย</p>	
---	--

สองประกาศนี้ มีบริบททางสังคมในช่วงเวลาที่ต่างกันและมีการพัฒนาเสรีภาพทางวิชาการห่างจากฉบับแรกถึง ๒๕ ปี จากตารางด้านบนจะเห็นว่า มีความแตกต่างกันในหลายประเด็นที่สำคัญสรุปได้ในตารางดังนี้ (Metzger, ๑๙๘๘):

	๑๙๑๕ Declaration	๑๙๔๐ Statement
๑. บริบททางประวัติศาสตร์ (Historical Context):	จัดทำขึ้นในช่วงแรกของการก่อตั้งสมาคมอาจารย์อเมริกัน (American Association of University Professors - AAUP) ในช่วงเวลาที่เสรีภาพทางวิชาการยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในสถาบันการศึกษา	จัดทำขึ้นในช่วงที่เสรีภาพทางวิชาการเริ่มได้รับการยอมรับมากขึ้น และมีการพัฒนามาตรฐานการมีตำแหน่งถาวร (tenure) อย่างเป็นระบบมากขึ้น
๒. ความมุ่งเน้นของเอกสาร (Focus of the Documents):	เน้นการสร้างความเข้าใจและยอมรับในหลักการเสรีภาพทางวิชาการและการมีตำแหน่งถาวร เป็นการประกาศหลักการพื้นฐานและอุดมการณ์ในการปกป้องเสรีภาพทางวิชาการ	เน้นการกำหนดมาตรฐานและกระบวนการในการปกป้องเสรีภาพทางวิชาการและการมีตำแหน่งถาวร รวมถึงการให้คำแนะนำในการปฏิบัติและการประเมินคุณภาพของอาจารย์
๓. ความรับผิดชอบของนักวิชาการ (Responsibilities of Academics):	เน้นความรับผิดชอบของนักวิชาการต่อการสอน การวิจัย และต่อสังคม โดยมองว่าเสรีภาพทางวิชาการมาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคมและการยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ	เพิ่มการกำหนดขอบเขตและมาตรฐานในการประเมินการปฏิบัติงานของนักวิชาการ รวมถึงการกำหนดกระบวนการในการให้ตำแหน่งถาวรและการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ
๔. การปกป้องเสรีภาพทางวิชาการ (Protection of Academic Freedom):	เน้นการปกป้องเสรีภาพทางวิชาการจากการแทรกแซงของภายนอก เช่น ภาครัฐหรือผู้มีอำนาจ และย้ำถึงความสำคัญของการมีอิสระในการวิจัยและการสอน	เน้นการกำหนดกระบวนการและมาตรฐานที่ชัดเจนในการปกป้องเสรีภาพทางวิชาการภายในสถาบันการศึกษา รวมถึงการประกันความมั่นคงในการทำงานของอาจารย์ผ่านการมีตำแหน่งถาวร
๕. การยอมรับและการประยุกต์ใช้ (Acceptance and Implementation):	เป็นการประกาศหลักการที่ยังไม่มีการยอมรับอย่างแพร่หลายในช่วงแรก ต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในวงกว้าง	มีการยอมรับและประยุกต์ใช้มากขึ้นในสถาบันการศึกษา และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกา

สาระสำคัญของเสรีภาพทางวิชาการ

จากทั้งสองประกาศจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญและเป็นรากฐานในการกำหนดแนวทางและหลักการในการปกป้องเสรีภาพทางวิชาการจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ความเป็นอิสระของสถาบัน : สถาบันวิชาการควรมีความเป็นอิสระในการกำหนดหลักสูตร วิชาการวิจัย และนโยบายของตนโดยไม่ถูกแทรกแซงจากภายนอก

เสรีภาพในการวิจัยและการเผยแพร่ : นักวิจัยและนักวิชาการมีอิสระในการเลือกหัวข้อวิจัย วิธีการวิจัย และการเผยแพร่ผลการวิจัยและมีส่วนร่วมในการสนทนาทางวิชาการ โดยไม่ต้องกังวลถึงการถูกเซ็นเซอร์หรือถูกจำกัด

เสรีภาพในการสอน : คณาจารย์มีอิสระในการออกแบบหลักสูตร การเลือกสื่อการสอน และการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น : นักวิชาการและนักศึกษามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัดที่ไม่สมควรและไม่ต้องกังวลถึงการถูกแทรกแซงหรือถูกกดดัน

เสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูล : นักวิจัยและนักศึกษาควรมีสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลและแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ

เสรีภาพในการเลือกเรียนและเลือกวิชา : นักศึกษาควรมีอิสระในการเลือกเรียนวิชาและสาขาที่ตนเองสนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของตนเอง

ความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพ : แม้ว่าจะมีเสรีภาพทางวิชาการ แต่อาจารย์และนักวิจัยควรปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อการสอนและการวิจัย และไม่ใช่เสรีภาพนี้ในทางที่ไม่เหมาะสม การทำงานควรมีความซื่อสัตย์และมีมาตรฐานสูง (American Association of University Professors, ๑๙๑๕, ๑๙๔๐; UNESCO๑๙๙๗)

ความสำคัญของเสรีภาพทางวิชาการ

จากการสรุปของสองประกาศด้านบน จะเห็นได้ว่าเสรีภาพทางวิชาการเป็นหลักการพื้นฐานที่สนับสนุนการแสวงหาความรู้และการวิจัยทางวิชาการภายในสถาบันการศึกษา การเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมถึงสิทธิของนักวิชาการ นักวิจัย และครูผู้สอนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการสอน การวิจัย และการสนทนาทางสาธารณะโดยไม่มีการแทรกแซงหรือการเซ็นเซอร์ทั้งภายในและภายนอกชุมชนวิชาการซึ่งความสำคัญของการมีเสรีภาพทางวิชาการสามารถอธิบายได้ ดังนี้:

เสรีภาพทางวิชาการช่วยให้คณาจารย์และนักวิจัยสามารถสำรวจและทดลองแนวคิดใหม่ ๆ โดยไม่ต้องกังวลถึงการถูกจำกัดหรือเซ็นเซอร์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในสังคมได้ รวมถึงช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและสร้างสรรค์ ทำให้นักศึกษาและบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ช่วยสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยให้พวกเขามีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะและความรู้ของตนเองผ่านการวิจัยและการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและการวิจัยในหลากหลายสาขาจะช่วยเสริมสร้างความหลากหลายทางความคิดในสถาบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและการวิจัยเพื่อสร้างความชัดเจนและโปร่งใส

การมีประกาศอย่างเป็นทางการของสถาบันการศึกษาว่าด้วยเรื่องแนวปฏิบัติและนโยบายจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบัน การเรียนการสอน การวิจัย และการบริหารจัดการ ทุกคนในสถาบันจะได้ทราบถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองอย่างชัดเจน นอกจากนี้การมีประกาศแนวปฏิบัติและนโยบายที่ชัดเจนยังช่วยส่งเสริมความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อบุคลากรและนักศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

การแสดงความมุ่งมั่นในเสรีภาพทางวิชาการของสถาบันจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากนักศึกษา บุคลากร และสาธารณชนว่าสถาบันมีความเป็นธรรมและมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างจริงจัง นอกจากนี้การปฏิบัติตามหลักเสรีภาพทางวิชาการช่วยให้สถาบันสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและได้รับการยอมรับในวงการการศึกษาทั่วโลก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ

ในด้านกฎหมายหากมีความชัดเจน เช่น เรื่องนิยามและขอบเขต หลักเกณฑ์ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ การคุ้มครอง มาตรการป้องกันการแทรกแซงหรือการกดดันจากภายนอก การบังคับใช้และบทลงโทษ เป็นต้น จะสามารถช่วยให้สถาบันการศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและสอดคล้องกับกฎหมายให้กับคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา อีกทั้งยังป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นจากการเมือง องค์กร หรือบุคคลที่มีอำนาจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางและความถูกต้องทางวิชาการ

โดยสรุปแล้วเสรีภาพทางวิชาการในสถาบันการศึกษามีความสำคัญเพื่อส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ป้องกันการแทรกแซง เสริมสร้างความเชื่อมั่น สนับสนุนการพัฒนาบุคลากร เสริมสร้างความหลากหลายทางความคิด และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการวิจัยในระยะยาว

โครงการนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาและเปรียบเทียบนโยบายและประกาศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจ พัฒนาข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนานโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

เสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทย

ปัญหาของเสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายหลายประการที่สามารถขัดขวางการแลกเปลี่ยนความคิดและการแสวงหาความรู้ได้ ประเด็นสำคัญบางประการได้แก่:

การแทรกแซงทางการเมืองที่กระทบการบริหารที่เป็นอิสระของมหาวิทยาลัย: รัฐบาลมักมีอำนาจควบคุมมหาวิทยาลัย โดยผ่านอิทธิพลจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการตัดสินใจต่าง ๆ ทำให้มหาวิทยาลัยอาจขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ของสถาบันการศึกษา มาตรฐานทางวิชาการ งานวิจัย หัวข้อการวิจัย หลักสูตร และการเรียนการสอน จำกัดความสามารถของนักวิชาการในการทำวิจัยที่เป็นอิสระและวิพากษ์วิจารณ์ การแทรกแซงนี้สะท้อนได้จากเรื่องการแต่งตั้งบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญของสถาบัน เช่น ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงาน ตามที่ปรากฏในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ข้อ ๒ มีใจความว่า เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา มาดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะได้ สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ (อพรพรณ ฤทธิ์มัน บัลลังก์ โรหิตเสถียร ๒๕๖๐)

การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร: อำนาจทางการเมือง การจัดสรรงบประมาณ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกันจนยากที่จะแยกออกจากกันได้ การจัดสรรงบประมาณไปสู่กลุ่มของตนเองและพวกพ้องในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอิทธิพลที่มีบทบาทหรือไม่มีบทบาทในการบริหาร (พระสมุห์อาคม อาคมธีโร ๒๕๖๓) ด้วยเหตุนี้การควบคุมงบประมาณโดยรัฐบาล อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดอิทธิพลต่อการวิจัยและลำดับความสำคัญทางวิชาการ สถาบันและนักวิจัยอาจให้ความสำคัญกับโครงการที่สอดคล้องกับความสนใจของรัฐบาล มากกว่าที่จะเป็นโครงการที่มีความสำคัญทางวิชาการหรือสังคม

การจำกัดในการแสดงความคิดเห็น การข่มขู่และการคุกคาม: การอภิปรายและการตีพิมพ์ทางวิชาการอาจถูกตรวจสอบหรือจำกัด โดยเฉพาะหากมีการวิจารณ์รัฐบาลหรือสถาบันอื่นที่มีอำนาจ ซึ่งจำกัดขอบเขตการแสวงหาทางวิชาการ เช่นกรณี งานประชุมวิชาการนานาชาติไทยศึกษา หรือ International Conference on Thai Studies ครั้งที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่ศูนย์ประชุมและแสดงนิทรรศการนานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่ (อรรถสิทธิ์ พานแก้ว ๒๕๖๑) นักวิชาการที่ทำวิจัยในหัวข้อที่อ่อนไหวทางการเมืองหรือแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง อาจเผชิญกับการข่มขู่ คุกคาม หรือถูกดำเนินคดี ซึ่งสร้างความกลัว และเป็นการขัดขวางเสรีภาพทางวิชาการ ตามที่ปรากฏในรายงานเวทีวิชาการไม่ใช่ค่ายทหารของอรรถสิทธิ์ พานแก้ว (๒๕๖๑)

การเซนเซอร์และการเซนเซอร์ตัวเอง: ในกฎหมายเช่นกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่ห้ามการหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายหมิ่นพระมหากษัตริย์เป็นการให้คุ้มครอง และให้ความสำคัญต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างมีพลวัตทางสังคม และปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับสมดุลของสภาพสังคมบ้านเมือง(ปริญา เพ็ชรน้อย ๒๕๖๓) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กฎหมายนี้ก็กระทบกับสังคมวิชาการเช่นกันกรณีนำมาบังคับใช้ ตัวอย่างเห็นได้จาก ในช่วงต้นทศวรรษ ๒๕๐๐ ภายหลังจากรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการฟื้นฟูสถานะและบทบาทของสถาบันกษัตริย์เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาลทหาร ข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์ฯ กลายเป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรม “ความมั่นคงของรัฐ” และถูกบังคับใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกวาดล้าง “ภัยคุกคาม” ต่อความมั่นคง (นพพล อาชามาส ๒๕๕๖) ผลพวงนี้อาจนำไปสู่การเซนเซอร์ตัวเองในหมู่นักวิชาการ ความกลัวผลกระทบอาจทำให้นักวิชาการไม่ยินดีในการมีส่วนร่วมในการสนทนาในมุมมองและความคิดที่หลากหลายอย่างเปิดเผยโดยสุจริตได้

การแก้ไขปัญหเหล่านี้จำเป็นต้องมีความพยายามในการเสริมสร้างความเป็นอิสระของสถาบันปกป้องสิทธิทางวิชาการ และส่งเสริมวัฒนธรรมการสอบถามและการวิจารณ์อย่างเปิดเผยในสถาบันอุดมศึกษาของไทยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า กระทรวง อว.) ได้มีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ปี๒๕๖๔ เรื่องแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค และปี๒๕๖๔ ฉบับที่ ๒ สำระสำคัญเกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า ราชกิจจานุเบกษาฯ) มีปรากฏในส่วนที่ ๒ หลักเสรีภาพทางวิชาการ ส่วนที่ ๓ หลักความเป็นอิสระ ส่วนที่ ๔ หลักความเสมอภาคดังนี้

หลักเสรีภาพทางวิชาการ

ข้อ ๑๕ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้เสรีภาพทางวิชาการ โดยต้องให้คณาจารย์มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการเรียน การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นสำคัญ ทั้งนี้ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ

ข้อ ๑๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมในการเรียน การสอน การวิจัยการค้นคว้า การบริการทางวิชาการ และการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นทาง วิชาการ อันเป็นกลไกที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ศักยภาพและขีดความสามารถในการ แข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๑๗ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปราศจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือการแทรกแซงอำนาจใน เชิงนโยบายจากสภาสถาบันอุดมศึกษา หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะนำไปสู่ การปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ การใช้ศักยภาพทางวิชาการ หรือการลดทอนเสรีภาพทาง วิชาการ

ข้อ ๑๘ สถาบันอุดมศึกษาหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาไม่ควรปิดกั้น คุกคาม ครอบงำหรือจำกัด การใช้เสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๑๙ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์อันเป็นหลักประกันการให้ ความช่วยเหลือ และการคุ้มครองแก่คณาจารย์ บุคลากร นิสิต และนักศึกษาผู้ใช้เสรีภาพทางวิชาการ

ข้อ ๒๐ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการกับ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพทางวิชาการใน ด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษา อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อ ๒๑ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องส่งเสริมและพัฒนาการใช้เสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา รวมทั้งสร้างโอกาสในการแข่งขันทางวิชาการ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี การจัดการการเรียนรู้ สมัยใหม่ เพื่อให้ทันต่อสังคมยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งใช้การเรียนรู้และการบูรณาการในทางวิชาการให้ สอดคล้องกับหลักประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงเกณฑ์คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๒๒ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเน้นย้ำถึงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในทุก ปฏิสัมพันธ์และการติดต่อกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มและ ควรกำหนดมาตรฐานจริยธรรมหรือการประเมินผลที่เกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการ โดยปราศจากกลไก ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาผลงานทางวิชาการได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรืออาจเป็นการกำหนดกรอบที่เป็นบรรทัดฐานและข้อห้ามของ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้ความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจต่อสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงความเชื่อมั่น ในความยุติธรรมขององค์กร ทั้งนี้ หลักเกณฑ์หรือกรอบที่เป็นบรรทัดฐานจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และ กฎหมายของสถาบันอุดมศึกษา

หลักความเป็นอิสระ

ข้อ ๒๓ สถาบันอุดมศึกษาย่อมมีอิสระในการกำหนดหลักสูตรการศึกษา และมีอิสระในการ จัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม หลักสูตรการศึกษาจะต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำด้าน คุณภาพที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดและมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน พัฒนา

ทักษะอาชีพขั้นสูง ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพื่อพัฒนาสังคม โดยมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรและรายวิชาอย่างชัดเจนให้ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีกระบวนการประเมินผลเชิงประจักษ์และมีระบบการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและทันสมัยเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและเป็นไปตามนโยบายของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการอุดมศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๔ สถาบันอุดมศึกษาย่อมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ของการบริหารงานบุคคล โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งจัดให้มีหลักประกันความเป็นธรรมสำหรับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๒๕ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่นและคล่องตัว

ข้อ ๒๖ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุน ตลอดจนกำกับดูแลให้ส่วนงานที่มีหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลทำหน้าที่อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ

ข้อ ๒๗ สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างโปร่งใส ภายใต้มาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรม โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ

ข้อ ๒๘ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การกำหนดค่าตอบแทนของบุคลากรให้มีความชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดแรงจูงใจทางด้านการบริหารงานบุคคลอย่างมีคุณภาพเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ ในการกำหนดค่าตอบแทนควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและความคุ้มค่า ประกอบกัน อันนำไปสู่การสร้างสมดุลสำหรับการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อ ๒๙ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการพัฒนาและมีความก้าวหน้าในสายงาน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรอันจะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลตามสายงาน

ข้อ ๓๐ สถาบันอุดมศึกษาย่อมมีอิสระในการบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณและทรัพย์สิน ทั้งนี้ ในการกำหนดทิศทาง วางเป้าหมาย นโยบาย และแนวทางในการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาควรสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนแผนด้านการอุดมศึกษาสภาสถาบันอุดมศึกษาพึงมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและขจัดกาขัดกันแห่งผลประโยชน์ การทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนมีหน้าที่ในกำกับดูแล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๓๑ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษานั้นเพื่อให้เกิดการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของการผลิตบัณฑิตการวิจัยและนวัตกรรม

ข้อ ๓๒ สถานศึกษานุดมศึกษาควรออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหาร การเงิน การพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษานุดมศึกษา โดยกำหนดให้มีกลไกในการควบคุมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารการเงิน งบประมาณ การพัสดุและทรัพย์สิน

หลักความเสมอภาค

ข้อ ๓๓ สถานศึกษานุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางการป้องกันการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมด้วยเหตุของความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด สัญชาติ เชื้อชาติ เพศ อายุ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพของบุคคล ความเชื่อของศาสนาหรือความเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมถึงเพศทางเลือกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๓๔ สถานศึกษานุดมศึกษาควรจัดให้มีการจัดการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงจัดทำสถานที่ภายในสถานศึกษานุดมศึกษาให้เหมาะสมกับบุคคลทุกประเภท

ข้อ ๓๕ สถานศึกษานุดมศึกษาอาจจัดให้มีสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆเท่าที่จำเป็นไว้ภายในสถานศึกษานุดมศึกษา

ข้อ ๓๖ สถานศึกษานุดมศึกษาควรปลูกฝังแนวคิดด้านความเสมอภาคให้กับบุคลากร และนิสิตนักศึกษา

ข้อ ๓๗ สถานศึกษานุดมศึกษาไม่ควรเลือกปฏิบัติต่อบุคลากรไม่ว่าด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางด้านสถานะและตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ข้อ ๓๘ สถานศึกษานุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาทั้งในและนอกระบบรวมถึงจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาที่สถานศึกษานุดมศึกษาจะอนุมัติเพื่อให้เปิดสอนได้ต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำด้านคุณภาพที่คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษานุดมศึกษากำหนด

ข้อ ๓๙ สถานศึกษานุดมศึกษาควรจัดสรรงบประมาณหรือรายได้ตามสมควร เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ขจัดอุปสรรค ส่งเสริม หรืออำนวยความสะดวก

ให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม อันเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมศักยภาพทางการศึกษาที่สูงขึ้นให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษานุดมศึกษากำหนด

นอกจากคำแนะนำด้านหลักการของหลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระและหลักความเสมอภาคแล้ว กระทรวง อว. ยังมีแนวปฏิบัติในข้อ ๔๐ ที่ระบุว่า สถานศึกษานุดมศึกษาควรเปิดเผยผลการดำเนินการตามแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาคดังกล่าวข้างต้น อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การตอบรับของสถาบันการศึกษา

ถึงแม้ว่ากระทรวง อว. ได้มีประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาฯ ที่ระบุในข้อ ๑๕ ว่า สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้เสรีภาพทางวิชาการ จากการค้นหาค้นหาบนช่องทางออนไลน์จะพบว่า สถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่ก็ได้ทำการเผยแพร่ประกาศนี้ต่อในช่องทางออนไลน์ของสถาบัน (เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นต้น) เหตุผลอาจจะเป็นเพราะว่าประกาศฉบับนี้มีรายละเอียดค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว

อย่างไรก็ตามจะมีเพียงบางสถาบันการศึกษาได้ทำประกาศของสถาบันเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความชัดเจนในทางปฏิบัติ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่คณาจารย์ นักวิจัย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาของสถาบันได้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนตามอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันการศึกษา เช่น ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง นโยบายเสรีภาพ ทางวิชาการ ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การใช้เสรีภาพทางวิชาการ ในการเรียนการสอน พ.ศ. ๒๖๖๕ ประกาศวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพ ทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. ๒๖๖๕ ตามที่แสดงไว้ในตารางด้านล่าง

ประกาศมหาวิทยาลัยเรื่องการใช้เสรีภาพทางวิชาการ

	ชื่อเรื่องประกาศ	ครอบคลุม	วัตถุประสงค์	ขอบเขต	สาระสำคัญ/ควรปฏิบัติ	ไม่ควรปฏิบัติ/ไม่ครอบคลุม
มหาวิทยาลัยมหิดล	ประกาศ มหาวิทยาลัยมหิดลเรื่อง การใช้เสรีภาพ ในการ จัดการเรียนการสอน ๒๕๖๕ (๑ กันยายน ๒๕๖๕)	คณาจารย์	เพื่อส่งเสริมและพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาสู่ ความเป็นเลิศทาง วิชาการ	การใช้เสรีภาพ ในการ จัดการเรียนการสอน และการแสดง ความเห็นทางวิชาการ ตามหลักวิชาการ	<p>๑. ยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>๒. สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของ มหาวิทยาลัย และมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา</p> <p>๓. สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของ หลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลเปิด กว้างในการแสดงความคิดเห็นทาง วิชาการ</p> <p>๔. เคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่าง ของผู้อื่น</p> <p>๕. อยู่ในหลักจริยธรรมที่ถูกต้องและ เหมาะสมในทุกปฏิสัมพันธ์และการ ติดต่อกับบุคลากรทั้งในและนอก สถาบัน</p> <p>๖. ไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชน ชาวไทย และศีลธรรมอันดีของ ประชาชน</p> <p>๗. ปราศจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือแทรกแซงอำนาจ อันจะนำไปสู่ การปิดกั้น</p>	

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ประกาศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง นโยบาย สนับสนุนเสรีภาพทาง วิชาการ (๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖)	คณาจารย์ บุคลากร และ นักศึกษา	เพื่อส่งเสริมและพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาสู่ ความเป็นเลิศทาง วิชาการ	คณาจารย์มีเสรีภาพ ทางวิชาการในการ เรียน การสอน การ บริการทางวิชาการ และการแสดง ความเห็นทางวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ให้การคุ้มครองการใช้เสรีภาพทางวิชาการจากการข่มขู่ การใช้อำนาจหรือแทรกแซงอำนาจ หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมอันนำไปสู่การปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ การใช้ศักยภาพทางวิชาการ หรือการลิดรอนเสรีภาพทางวิชาการ ๒. การใช้เสรีภาพตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม ๓. ไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ๔. เคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของผู้อื่น 	
--------------------------	---	--	---	--	---	--

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง นโยบายเสรีภาพทางวิชาการ (๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๖)	คณาจารย์ ทุกประเภท ของสถาบัน	<p>เพื่อส่งเสริม</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สภาพแวดล้อมทางวิชาการให้สถาบันเป็นสถานที่สนับสนุนการค้นคว้าและเผยแพร่แนวคิดทางวิชาการ ๒. สภาพแวดล้อมให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน ปลอดภัย และเปิดกว้างสำหรับความคิดเห็นที่หลากหลาย ๓. การใช้เสรีภาพทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ 	<p>มีอิสระในการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาและความมุ่งหมายของวิชาที่สอน ตลอดจนวิธีการสอนในห้องเรียน ๒. แสวงหาความรู้ การวิจัย ๓. การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในด้านการอภิปรายทางวิชาการหรือการเผยแพร่ผลของการวิจัย 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การใช้เสรีภาพทางวิชาการ คณาจารย์มีหน้าที่รับผิดชอบในการยึดมั่นต่อมาตรฐานทางจริยธรรมและความเที่ยงตรงทางวิชาการ ๒. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ๓. ควรแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้องเหมาะสม แสดงความเคารพต่อความคิดเห็นผู้อื่น ๔. ควรชี้แจงอย่างชัดเจนว่าการพูดและเขียนนั้นเป็นความรับผิดชอบส่วนตัว มิได้กระทำไปในฐานะตัวแทนของสถาบัน ๕. การใช้เสรีภาพทางวิชาการไม่ถูกปิดกั้น หรือควบคุมด้วยกฎระเบียบของสถาบัน แต่ควรคำนึงถึงสถานภาพความเป็นนักวิชาการ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่อาจทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับความเกลียดชังหรือถูกดูหมิ่น ๒. การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาเข้าข่ายดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท ๓. การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย ยกเว้นกรณีที่มีเนื้อหาดังกล่าวถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนหรือการวิจัยโดยสุจริต ๔. การตีพิมพ์หรือนำเสนอกิจกรรมทางวิชาการที่มีหลักฐานว่าดำเนินการไม่สอดคล้องกับจริยธรรมการวิจัย หรือหลักวิชาการ
------------------------------	--	------------------------------------	--	---	--	---

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. ๒๕๖๔ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)	บุคคลากรทุกระดับ ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน	<p>๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักวิจัย มีหน่วยวิจัย/ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิชาการ</p> <p>๒. สนับสนุนการสร้าง กระบวนการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน ร่วมภาคภูมิใจ ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลากรทุกระดับ ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน รวมทั้งสร้าง ทักษะและสมรรถนะรายบุคคลเพื่อพัฒนา บุคคลกรให้ตอบโจทย์ การแข่งขันในอนาคต</p>	<p>๑. ให้เสรีภาพแก่ อาจารย์ในการจัดการสอน การวิจัย การบริหารทาง วิชาการ และการ แสดงความเห็นทาง วิชาการ</p> <p>๒. สนับสนุนให้อาจารย์ นำความรู้และ นวัตกรรมต่างๆ เพื่อ ให้บริการแก่ชุมชน ในท้องถิ่นได้อย่าง เสรี</p>	<p>อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสถาบันอย่างถูกต้องและเหมาะสม</p> <p>(สาระสำคัญในส่วนเสรีภาพทาง วิชาการเท่านั้น)</p>	
-------------------------------	---	---	---	--	--	--

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา	ประกาศวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. ๒๕๖๕ (๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖)	บุคคลากรทุกระดับ ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน	<p>๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักวิจัย มีหน่วยวิจัย/ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิชาการ</p> <p>๒. สนับสนุนการสร้าง กระบวนการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปัน ร่วมภาคภูมิใจ ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลากรทุกระดับ ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน รวมทั้งสร้าง ทักษะและสมรรถนะรายบุคคลเพื่อพัฒนา บุคคลกรให้ตอบโจทย์ การแข่งขันในอนาคต</p>	<p>๑. ให้เสรีภาพแก่ อาจารย์ในการจัดการสอน การวิจัย การบริหารทาง วิชาการ และการ แสดงความเห็นทาง วิชาการ</p> <p>๒. สนับสนุนให้อาจารย์ นำความรู้และ นวัตกรรมต่างๆ เพื่อ ให้บริการแก่ชุมชน ในท้องถิ่นได้อย่าง เสรี</p>	<p>อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสถาบันอย่างถูกต้องและเหมาะสม</p> <p>(สาระสำคัญในส่วนเสรีภาพทาง วิชาการเท่านั้น)</p>	
----------------------------------	--	---	---	--	--	--

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ประกาศหรือแนวทางปฏิบัติที่สถาบันจัดทำขึ้นเพิ่มเติมขึ้นเป็นการต่อยอดจากราชกิจจานุเบกษาฯในการใช้เสรีภาพ ในการจัดการเรียนการสอนและการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการตามหลักวิชาการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยการใช้เสรีภาพทางวิชาการควรยึดหลัก (๑) การเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของผู้อื่น (๒) หลักจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม (๓) ไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย และศีลธรรมอันดีของประชาชน (๔) ปราศจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือแทรกแซงอำนาจ อันจะนำไปสู่การปิดกั้น

แนวปฏิบัติที่มีความชัดเจนมากขึ้นจะเห็นได้จากในประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง นโยบาย เสรีภาพ ทางวิชาการที่นอกเหนือจากการได้มีการระบุถึงหลักที่ควรปฏิบัติ ๔ ด้านแล้ว ยังได้เพิ่มเติมเนื้อหาว่านโยบายเสรีภาพทางวิชาการตามประกาศนี้ ไม่ครอบคลุมถึง (๑) การตีพิมพ์หรือนำเสนอกิจกรรมทางวิชาการที่มีหลักฐานว่าดำเนินการไม่สอดคล้องกับจริยธรรมการวิจัย หรือหลักวิชาการ (๒) การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่อาจทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับความเกลียดชังหรือถูกดูหมิ่น (๓) การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาเข้าข่ายดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท (๔) การพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย ยกเว้นกรณีที่มีเนื้อหาดังกล่าวถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนหรือการวิจัยโดยสุจริตนอกจากนั้น ในการนำเสนอความเห็นผู้เสนอความเห็นควรชี้แจงอย่างชัดเจนว่าการพูดและเขียนนั้นเป็นความรับผิดชอบส่วนตัว มิได้กระทำไปในฐานะตัวแทนของสถาบันเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อความเห็นของตนเอง

มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน		
สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา		
สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ		
เคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของผู้อื่น	เคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของผู้อื่น	ส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้มีความเคารพซึ่งกันและกันปลอดภัยและเปิดกว้างสำหรับความคิดเห็นที่หลากหลาย
		ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

อยู่ในหลักจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในทุกปฏิสัมพันธ์และการติดต่อกับบุคลากรทั้งในและนอกสถาบัน	การใช้เสรีภาพตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม	การใช้เสรีภาพทางวิชาการ คณาจารย์มีหน้าที่รับผิดชอบในการยึดมั่นต่อมาตรฐานทางจริยธรรมและความเที่ยงตรงทางวิชาการ นโยบายเสรีภาพทางวิชาการตามประกาศนี้ ไม่ครอบคลุมถึงการตีพิมพ์หรือนำเสนอกิจกรรมทางวิชาการที่มีหลักฐานว่าดำเนินการไม่สอดคล้องกับจริยธรรมการวิจัย หรือหลักวิชาการ
ไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย และศีลธรรมอันดีของประชาชน	ไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย และศีลธรรมอันดีของประชาชน	นโยบายเสรีภาพทางวิชาการตามประกาศนี้ ไม่ครอบคลุมถึงการพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย ยกเว้นกรณีที่มีเนื้อหาดังกล่าวถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนหรือการวิจัยโดยสุจริต
ปราศจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือแทรกแซงอำนาจ อันจะนำไปสู่การปิดกั้น	ให้การคุ้มครองการใช้เสรีภาพทางวิชาการจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือแทรกแซงอำนาจ หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมอันนำไปสู่การปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ การใช้ศักยภาพทางวิชาการ หรือการลิตรอนเสรีภาพทางวิชาการ	การใช้เสรีภาพทางวิชาการไม่ถูกปิดกั้น หรือควบคุมด้วยกฎระเบียบของสถาบัน แต่ควรคำนึงถึงสถานภาพความเป็นนักวิชาการ
		ควรชี้แจงอย่างชัดเจนว่าการพูดและเขียนนั้นเป็นความรับผิดชอบส่วนตัว มิได้กระทำไปในฐานะตัวแทนของสถาบัน
		นโยบายเสรีภาพทางวิชาการตามประกาศนี้ ไม่ครอบคลุมถึงการพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่อาจทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับความเกลียดชังหรือถูกดูหมิ่น
		นโยบายเสรีภาพทางวิชาการตามประกาศนี้ ไม่ครอบคลุมถึงการพูด การเขียน หรือการแสดงออกใด ๆ ที่มีเนื้อหาเข้าข่ายดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตามที่กระทรวง อว. ได้ระบุไว้ในข้อ ๑๙ ในราชกิจจานุเบกษาฯ ว่าสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์อันเป็นหลักประกันการให้ความช่วยเหลือ และการคุ้มครองแก่คณาจารย์ บุคลากร นิสิต และนักศึกษาผู้ใช้เสรีภาพทางวิชาการ จากการค้นหาทางระบบออนไลน์ยังไม่มีปรากฏแนวทางปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์ที่กระทรวง อว. ได้แจ้งไว้ เพื่อเป็นข้อเสนอในด้านนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนวทาง โดยการอ้างอิงจากประเทศที่มีการพัฒนาในด้านนี้ เช่นสหรัฐอเมริกาหรือสหภาพยุโรป อาจประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้:

๑. การคุ้มครองทางกฎหมาย: มหาวิทยาลัยควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นและดำเนินการวิจัยอย่างอิสระโดยไม่ถูกคุกคามหรือได้รับผลกระทบในทางลบ
๒. การให้การช่วยเหลือทางกฎหมายและจิตใจ: หากคณาจารย์ บุคลากร หรือ นิสิต นักศึกษาเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางวิชาการ มหาวิทยาลัยควรจัดเตรียมการสนับสนุนทางกฎหมายและการปรึกษาทางจิตใจ เพื่อให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมและทันเวลาตัวอย่างสามารถเรียนรู้ได้จากกองทุน Foundation for Individual Rights and Expression (FIRE) (๒๐๒๔) ที่มีการสนับสนุนกรณีอาจารย์ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของรัฐที่เผชิญกับการคุกคามหรือถูกลดโทษจากสถาบันของตนสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นการสอน การศึกษา หรือการพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ อาจารย์สามารถเสนอเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายได้
๓. การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการ: มหาวิทยาลัยควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และวิจัยอย่างอิสระ โดยไม่มีการกดดันจากภายนอกหรือภายใน ซึ่งรวมถึงการให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี
๔. นโยบายและขั้นตอนการร้องเรียน: มหาวิทยาลัยควรมีขั้นตอนที่ชัดเจนสำหรับการร้องเรียนและการจัดการกับการละเมิดเสรีภาพทางวิชาการ เพื่อให้มั่นใจว่าปัญหาต่าง ๆ ได้รับการจัดการอย่างเป็นธรรมและรวดเร็ว
๕. การอบรมและการเพิ่มพูนความรู้: มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมให้กับคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาเกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการและสิทธิของตน เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจและสามารถปกป้องสิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม
๖. สร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างประเทศ: นอกเหนือจากการสร้างเครือข่ายวิชาการในประเทศแล้ว นักวิชาการไทยควรพยายามสร้างความร่วมมือกับนักวิชาการจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ผ่านการเข้าร่วมประชุมวิชาการ การทำวิจัยร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่หลากหลาย อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนกันในการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการ

การดำเนินการตามหลักเกณฑ์เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เสรีและเป็นธรรมในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการวิจัยที่มีคุณภาพ

แหล่งอ้างอิง

2024 Foundation for Individual Rights and Expression (2024) *Faculty Legal Defense Fund*
<https://www.thefire.org/defending-your-rights/legal-support/faculty-legal-defense-fund>

American Association of University Professors. (1915). *Declaration of principles on academic freedom and tenure*. Retrieved from <https://www.aaup.org/report/1915-declaration-principles-academic-freedom-and-tenure>

American Association of University Professors. (1940). *Statement of principles on academic freedom and tenure with 1970 interpretive comments*. Retrieved from <https://www.aaup.org/report/1940-statement-principles-academic-freedom-and-tenure>

Metzger, W. P. (1988). "The 1940 Statement of Principles on Academic Freedom and Tenure." *Law and Contemporary Problems*, 53(3), 3-77.

UNESCO. (1997). *Recommendation concerning the status of higher-education teaching personnel*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000127150>

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ ต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค* ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๓๑๑ ง.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ ต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการหลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค* (ฉบับที่ 2) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๙๕ ง.

นพพล อาชามาส. (2556). *การประกอบสร้างความรู้และการเมืองว่าด้วยการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112* [Master's thesis, Chiang Mai University]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปริญญญา เพ็ชรน้อย, กวินทิพย์ บัวแย้ม, & เขาวลิต สมพงษ์เจริญ. (2563). พัฒนาการของกฎหมายหมิ่นพระมหากษัตริย์ จากอาชญาหลวงสู่ประมวลกฎหมายอาญา. *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา*, 12(2), 52-65.

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร. (2563). อำนาจทางการเมืองว่าด้วยการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3(2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2563.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). *ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดลเรื่อง การใช้เสรีภาพ ในการจัดการเรียนการสอน 2565.*

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2564). *ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ.2564.*

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2566). *ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง นโยบายสนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการ.*

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. (2565). *ประกาศวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค.*

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง นโยบายเสรีภาพ ทางวิชาการ.*

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2566). *ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องนโยบายสนับสนุนเสรีภาพทางวิชาการ.*

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา. (2565). *ประกาศวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยาเรื่องแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมหลักเสรีภาพทางวิชาการหลักความเป็นอิสระและหลักความเสมอภาค.*

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *ประกาศสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เรื่องนโยบายเสรีภาพทางวิชาการ.*

อรพรรณ ฤทธิ์มั่น, & บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2560). *ม.44 แก้ปัญหาสถาบันอุดมศึกษา [Report].* กระทรวงศึกษาธิการ.

อรรถสิทธิ์ พานแก้ว (2561). *เวทีวิชาการไม่ใช่ค่ายทหาร [Report].* สถาบันพระปกเกล้า.